

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobkyně: **L. S.**, zastoupená JUDr. Alenou Strnadovou, advokátkou se sídlem v Liberci, Tovaryšský vrch 1353/1, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 4. 2004, č. j. 59 Az 158/2003 – 27,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 4. 2004, č. j. 59 Az 158/2003 – 27 **se zrušuje** a věc **se** mu **vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 26. 4. 2004, č. j. 59 Az 158/2003 – 27 zamítl Krajský soud v Ostravě žalobu žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) proti rozhodnutí žalovaného ministerstva vnitra ze dne 19. 11. 2003, č. j. OAM-5830/VL-10-08-2003, kterým byla žádost stěžovatelky o udělení azylu zamítnuta jako zjevně nedůvodná dle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu podala stěžovatelka včas kasační stížnost.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje důvod zakotvený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatelka namítá, že v řízení před soudem byla porušena její zákonná práva, jelikož jí nebyla umožněna účast na jednání. Stěžovatelka byla přípisem soudu ze dne 6. 1. 2003 v českém jazyce požádána o vyjádření, zda souhlasí s tím, aby bylo ve věci samé rozhodnuto

bez jednání a pokud do dvou týdnů od doručení výzvy nevyjádří svůj nesouhlas, bude udělen souhlas. Poté soud rozhodl v nepřítomnosti stěžovatelky dne 26. 4. 2004.

Vzhledem ke skutečnosti, že stěžovatelce nebylo poskytnuto poučení v jejím mateřském jazyce a soud tak nedostál své povinnosti stanovené v ustanovení § 36 s. ř. s. a vůči ní nepostupoval v souladu s článkem č. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, považuje stěžovatelka rozhodnutí soudu za nesprávné a má za to, že za takové situace je rozhodnutí soudu stiženo nepřezkoumatelností z důvodů vady řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

Navrhuje rozsudek soudu zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení. Současně žádá o přiznání odkladného účinku.

Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil dne 2. 7. 2004. Popírá oprávněnost podané kasační stížnosti a domnívá se, že jeho rozhodnutí, stejně tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu se zákonem. Navrhuje kasační stížnost zamítnout a odkladný účinek nepřiznat.

Z přiloženého spisového materiálu Nejvyšší správní soud zjistil, že žaloba ke Krajskému soudu v Ostravě byla sepsána a podána v jazyce ruském. Krajský soud na základě této skutečnosti ustanovil pro toto řízení usnesením ze dne 27. 11. 2003, č. j. 59 Az 158/2003 - 8 tlumočníka z jazyka ruského Mgr. N. K. Tlumočníku uložil ve lhůtě 15 dnů přeložit stěžovatelkou podanou žalobu. Dne 6. 1. 2003 vyhotovil krajský soud přípis č. j. 59 Az 158/2003 - 22, kterým stěžovatelku požádal o vyjádření souhlasu s tím, aby bylo o věci samé rozhodnuto bez jednání. Předmětný přípis krajský soud neopatřil překladem do ruského jazyka. Stěžovatelka jej obdržela dne 28. 1. 2004.

S ohledem na skutečnost, že stěžovatelka v soudem uložené lhůtě nevyjádřila svůj nesouhlas s rozhodnutím ve věci bez nařízení jednání, soud dne 26. 4. 2004 rozhodl rozsudkem bez toho, aniž by jednání ve věci nařídil.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných kasační stížností, vyšel přitom z právního stavu platného v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně. Navíc je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Stěžovatelka uplatňuje v kasační stížnosti kasační důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., když namítá, že jí nebylo poskytnuto poučení v jejím mateřském jazyce a tím jí nebyla umožněna účast na řízení.

Podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Podle ust. § 18 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „o. s. ř.“), který se použije pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně ve smyslu § 64 s. ř. s., mají účastníci v občanském soudním řízení rovné postavení.

Podle ustanovení § 18 odst. 2 o. s. ř. účastníku, jehož mateřštinou je jiný, než český jazyk, soud ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. Totéž platí, jde-li o ustanovení tlumočníka účastníku, s nímž se nelze dorozumět jinak, než znakovou řečí.

Ve smyslu ust. § 36 odst. 1 s. ř. s. má soud povinnost zachovávat rovné postavení účastníků, zejména poučením o jejich procesních právech a povinnostech. Explicitní vyjádření principu rovného postavení účastníků řízení, kde zpravidla stojí proti sobě fyzická nebo právnická osoba a správní orgán, považuje soud ve správním soudnictví za zvlášť důležité. Tato povinnost soudu je výrazem ústavně zaručeného práva na soudní a jinou právní ochranu zakotveném v čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Uvedené ustanovení zakládá právo na právní pomoc v řízení před soudy, a to již od počátku řízení.

V posuzované věci má Nejvyšší správní soud za to, že potřeba ustanovit stěžovatelce tlumočníka v řízení před Krajským soudem v Ostravě najevo vyšla, a to se zřetelem na skutečnost, že žaloba byla sepsána v jazyce ruském. Krajský soud proto postupoval v souladu se zákonem, když pro řízení tlumočníka ustanovil. Výzvu ve smyslu ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. však krajský soud zaslal stěžovatelce pouze v jazyce českém a tuto překladem neopatřil.

Jak již tento soud judikoval v rozsudku č.j. 5 Azs 5/2003 - 32 ze dne 18. 9. 2003, „*předpokladem k uplatnění zákonného práva účastníka řízení jednat ve svém mateřském jazyce, resp. právu na tlumočníka (čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod), stejně tak i právu vyjádřit se ke způsobu projednání věci bez jednání (§ 51 s. ř. s.), je takové poučení, ze kterého je srozumitelný jeho obsah. Při své poučovací povinnosti má soud vycházet z okolností případu a volit takové prostředky a způsob, aby účastník nebyl na svých ústavně zaručených právech krácen.*“

Obdržela-li stěžovatelka výzvu soudu, v níž jí byly sděleny skutečnosti rozhodné k uplatnění jejích práv v řízení před soudem bez dalšího v jazyce, kterému nerozuměla, tudíž jí nebyl znám její obsah, dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že Krajský soud v Ostravě nedostál své povinnosti stanovené v ustanovení § 36 s. ř. s. a vůči stěžovatelce, nepostupoval v souladu s čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že rozhodnutí soudu trpí vadami řízení, které zakládají jeho nepřezkoumatelnost z důvodu vady řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a proto podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil rozhodnutí krajského soudu a vrací věc k dalšímu řízení. V dalším řízení se Krajský

soud v Ostravě zaměří na nápravu vytýkaného pochybení, přitom volba prostředků bude záviset na úvaze soudu s ohledem na další vývoj procesní situace.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti soud prvního stupně ve svém novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 15. dubna 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu